

För kännedom;

Fullmäktiges presidium
Partiernas gruppledare

Miljö- och byggnämnden

Kommunstyrelsen

Räddningstjänsten – uppföljande granskning av verksamhet och arbetsmiljö

Vi har i egenskap av förtroendevalda revisorer i Kiruna kommun översiktligt granskat om miljö- och byggnämndens, MoBn, styrning och uppföljning av räddningstjänsten nu är ändamålsenlig utifrån vad som framkom i en tidigare granskning 2014/15 och de rekommendationer som då lämnades. I denna, liksom i den föregående granskningen, har vi biträtts av sakkunniga från PwC.

Vi **bedömer** att styrning, ledning och uppföljning av räddningstjänstverksamheten sedan förra granskningen fortsatt har utvecklats i positiv riktning. Verksamheten bedrivs i väsentliga delar ändamålsenligt i förhållande till årlig verksamhetsplan och tillsynsplan samt med tillfredsställande rapportering till MoBn. Noteras ska vidare att sedan förra granskningstillfället har MoBn och dess förvaltning vidareutvecklat sin struktur för styrning och kontroll under löpande verksamhetsår. Framhållas i detta sammanhang ska också att nämnden alltid tar ställning till innehållet i rapporteringen från räddningstjänsten.

Vidare noterar vi att en riskanalys för kommunen relativt nyligt har tagits fram samt att framtagande av ett aktuellt lagstadgat kommunövergripande handlingsprogram för skydd mot olyckor nu pågår. Det senare har saknats under en följd av år och i vår förra granskning förutsatte vi att kommunstyrelsen snarast skulle ta initiativ till framtagande av ett nytt program för kommunen som helhet. Något som trots detta uppenbarligen har kommit att dra ut på tiden. Innan ett handlingsprogram är antaget är det inte möjligt att med säkerhet bedöma om räddningstjänstverksamheten är ändamålsenlig i förhållande till handlingsprogrammet och utifrån de risker och behov som finns i kommunen. Det har dock i denna granskning inte framkommit något som tyder på att någon del av räddningstjänstverksamheten inte skulle bedrivas ändamålsenligt.

Avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet vid räddningstjänsten **bedömer** vi att nödvändig grundstruktur för arbetet finns och att tillämpningen gentemot anvisningar från Arbetsmiljöverket, kommunens personalhandbok och miljö- och byggförvaltningens styrdokument för arbetsmiljöarbetet har utvecklats i positiv riktning sedan förra granskningstillfället. Fortfarande finns dock utvecklingspotential avseende främst tillämpning och regelbundenhet avseende rutiner väsentliga för medarbetarsamtal och skyddsronder. Detta i första hand för deltidstationerna och den personal som verkar vid dessa.

Vi **rekommenderar MoBn och räddningstjänstens** ledning att säkerställa att nödvändiga rutiner för arbetsmiljöarbetet tillämpas på likartat sätt såväl för heltids- som deltidspersonal.

Vi **förutsätter att kommunstyrelsen** tillser att arbetet med nytt handlingsprogram för skydd mot olyckor (inklusive räddningstjänstens verksamhet) slutförs enligt den tidplan vi i denna granskning fått del av.

För Kiruna kommuns revisorer

Roger Aitomäki, ordförande

Sören Sidér, revisor

Bilaga: Revisionsrapport "Räddningstjänsten – uppföljande granskning av verksamhet och arbetsmiljö", PwC augusti 2017

Revisionsrapport

Räddningstjänsten – uppföljande granskning av verksamhet och arbetsmiljö

Hans Forsström
Cert. kommunal revisor

Emil Ekbon

Augusti 2017

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	3
2.	Inledning	5
2.1.	Bakgrund	5
2.2.	Revisionsfråga och revisionskriterier	5
2.3.	Metod och avgränsning	6
3.	Lag om skydd mot olyckor.....	7
4.	Arbetsmiljölagen.....	8
5.	Granskningsiakttagelser	9
5.1.	Styrande dokument räddningstjänst/LSO	9
5.1.1.	Organisation och dimensionering	9
5.1.2.	Handlingsprogram enligt LSO	9
5.1.3.	Interna styrdokument räddningstjänsten.....	10
5.2.	Styrande dokument arbetsmiljö.....	11
5.3.	Kontrollmål	11
5.3.1.	Styrning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet	11
5.3.2.	Uppföljning och det systematiska arbetsmiljöarbetet	13

Augusti 2017

Hans Forsström

Projektledare

Andreas Jönsson

Uppdragsledare

1. *Sammanfattande bedömning*

På uppdrag av kommunens revisorer har PwC översiktligt granskat om miljö- och byggnämndens styrning och uppföljning av räddningstjänsten nu är ändamålsenlig utifrån vad som framkom i en tidigare granskning 2014/15 och de rekommendationer som då lämnades.

Följande kontroll-/granskningsmål har varit styrande för granskningen:

- Det finns tillfredsställande styrning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet (operativ verksamhet, förebyggande verksamhet och tillsynsverksamhet).
- Det finns tillfredsställande uppföljning och tillräcklig internkontroll av räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete.

Vi **bedömer** avseende styrning, och kontroll av räddningstjänstverksamheten:

- Att dessa delar fortsatt har utvecklats i positiv riktning och att nämnden idag har en till övervägande del tillräcklig styrning och internkontroll av räddningstjänstverksamheten.

Verksamheten bedrivs i väsentliga delar ändamålsenligt i förhållande till årlig verksamhetsplan och tillsynsplan samt med tillfredsställande rapportering till MoBn. Rapporteringen och internkontrollen följer en dokumenterad och av nämnden antagen struktur. Nämnden upplever vidare att den är nöjd med den rapportering som lämnas. Vi noterar att viss del av rapporteringen sker muntligt utan tydlig spårbarhet i nämndens protokoll.

Vidare noterar vi att en riskanalys för kommunen relativt nyligt har tagits fram samt att framtagande av ett aktuellt lagstadgat kommunövergripande handlingsprogram för skydd mot olyckor nu pågår. Det senare har saknats under en följd av år och i vår förra granskning förutsatte vi att kommunstyrelsen snarast skulle ta initiativ till framtagande av ett nytt program för kommunen som helhet. Innan ett handlingsprogram är antaget är det inte möjligt att med säkerhet bedöma om räddningstjänstverksamheten är ändamålsenlig i förhållande till handlingsprogrammet och utifrån de risker och behov som finns i kommunen. Det har dock i denna granskning inte framkommit något som tyder på att någon del av räddningstjänstverksamheten inte skulle bedrivas ändamålsenligt.

Att arbetet med framtagande av nytt handlingsprogram inte prioriterats förrän under senare del av 2016 är något som MoBn inte mer än indirekt haft möjlighet att påverka. Samtidigt måste det bedömas som otillfredsställande att Kiruna kommun under en lång rad av år inte följt lagen om skydd mot olyckor i detta avseende.

Vi **bedömer** avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet vid räddningstjänsten:

- att nödvändig grundstruktur för arbetet finns och att tillämpningen nu till övervägande del motsvarar anvisningar från Arbetsmiljöverket, kommunens personalhandbok och miljö- och byggförvaltningens styrdokument för arbetsmiljöarbetet. I allt väsentligt har samtliga brister som noterades vid förra granskningstillfället åtgärdats. Följande utvecklingsbehov har dock framkommit i vår granskning:
  - Fortsatt fokus på att tydliggöra och implementera gemensamma definitioner för bedömning och rapportering av tillbud
  - Stärka strukturen och rutinerna för att fånga in arbetsmiljösynpunkter från deltidspersonalen på samtliga orter där sådana finns

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Räddningstjänsten är en samhällsviktig funktion där verksamhetens kvalitet är av avgörande betydelse för medborgarnas trygghet och säkerhet. Det är därför av vikt att ansvarig nämnd har en god intern kontroll över såväl verksamheten och dess ekonomiska förutsättningar som över de förutsättningar personalen har för att genomföra sitt uppdrag. Risk finns annars för bristande styrning med konsekvenser för inre effektivitet, personalens arbetsmiljö och ytterst medborgarnas säkerhet.

Miljö- och byggnämnden, MoBn, är ansvarig för kommunens räddningstjänst.

Kommunens revisorer genomförde 2014/15 en översiktlig granskning av nämndens styrning och uppföljning av räddningstjänsten med avseende på dels verksamheten (operativ verksamhet, förebyggande verksamhet och tillsynsverksamhet) och dels räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete. I den förra granskningen framkom bl a följande:

”Då kommunen saknar aktuellt lagstadgat handlingsprogram för skydd mot olyckor respektive för räddningstjänstverksamheten är det vidare inte möjligt att bedöma om verksamheten är ändamålsenlig och följs upp tillräckligt utifrån de risker och behov som finns i kommunen i stort.”

Vidare rekommenderades bl a:

”MoBn och räddningstjänstens ledning att förtydliga systematiken i arbetsmiljöarbetet för att i möjligaste mån undanröja risker för skador och ohälsa samt skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö.”

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har kommunens revisorer sett behov av att genomföra en uppföljande granskning av MoBn:s räddningstjänstverksamhet.

2.2. Revisionsfråga och revisionskriterier

Syftet med granskningen är att bedöma om nämndens styrning och uppföljning av räddningstjänsten nu är ändamålsenlig utifrån vad som framkom i förra granskningen och de rekommendationer som lämnades.

Bedömningen sker utifrån följande **kontrollmål**:

- Det finns tillfredsställande styrning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet (operativ verksamhet, förebyggande verksamhet och tillsynsverksamhet).
- Det finns tillfredsställande uppföljning och tillräcklig internkontroll av räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete.

I första hand följande revisionskriterier är tillämpliga för denna granskning:

- Kommunallagen
- Lag om skydd mot olyckor, LSO
- Arbetsmiljölagen
- Vägledning för systematiskt arbetsmiljöarbete enligt förordningen (till arbetsmiljölagen) AFS 2001:1

2.3. Metod och avgränsning

Granskningen är av översiktlig karaktär och är i tid avgränsad huvudsakligen till åren 2016 och 2017. I övrigt se revisionsfråga och kontrollmål.

Genomgång har genomförts av protokoll/fattade beslut, styr-/måldokument inkl utkast till nytt handlingsprogram enligt LSO samt dokumenterade uppföljningar/rapporteringar avseende räddningstjänsten, dess verksamhet och systematiska arbetsmiljöarbete.

Intervjuer har hållits med nämndens ordförande, förvaltningschef, räddningschef, kommuns säkerhetschef samt med en personalgrupp vid räddningstjänsten.

I bedömningen av revisionsfrågan och kontrollmålen har en fyrgradig skala använts enligt nedan:

Bedömningsskala för revisionsfråga och kontrollmål

- **inte** (uppnått målnivån)
- **i begränsad utsträckning** (uppnått målnivån)
- **till övervägande del** (uppnått målnivån)
- **ja** (uppnått målnivån)

3. Lag om skydd mot olyckor

I det följande återges mycket kort några av de viktigaste punkterna i lagen om skydd mot olyckor, LSO, (SFS 2003:778). Lagen baseras på nedanstående grundprinciper när det gäller bl a ansvar för olika delar av arbetet:

- minskad detaljreglering i förhållande till den gamla lagen framför allt när det gäller räddningstjänsten,
- nationella mål för såväl olycksförebyggande verksamhet som räddningstjänstverksamhet har införts,
- handlingsprogram för skydd mot olyckor (räddningstjänst respektive olycksförebyggande verksamhet) skall upprättas i kommunerna,
- den enskildes ansvar tydliggörs, exempelvis skyldigheten att dokumentera brandskyddet i vissa verksamheter samt att kommunens kontroll av säkerheten har ändras till en tillsynsfunktion.
- det olycksförebyggande arbetet skall prioriteras,
- kommunerna får ett större ansvar att utreda olycksorsaker och att utvärdera räddningsinsatser

I första kap 3 § LSO framhålls att; ”räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.”

I LSO 3:3 respektive 3:8 regleras kommunens skyldighet att ta fram och aktualisera ett handlingsprogram för skydd mot olyckor samt ett handlingsprogram för räddningstjänst. Kommunen kan välja mellan att ha olika program för det förebyggande arbetet och för räddningstjänstverksamheten eller ett gemensamt program.

Programmet för räddningstjänsten ska innehålla:

- Kommunens mål för verksamheten formulerat i lokala verksamhetsmål
- Risker för olyckor som kan leda till räddningsinsatser
- Organisation och planering för kommunens förebyggande verksamhet
- Vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa för räddningsinsatser samt vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig

Handlingsprogrammen och arbetet med dessa ska ses som en process med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och förbättring. Handlingsprogrammen är kommunens styrdokument för arbete med skydd mot olyckor. Arbetet med handlingsprogrammen förutsätter en bred samverkan inom kommunen som organisation, men också med lokala organisationer och näringsliv samt statliga myndigheter. Syftet är att samordna olycksförebyggande, skadebegränsande och skadeavhjälpanande verksamhet och åstadkomma en samsyn i fråga om säkerhet och trygghet i kommunen.

4. Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen reglerar arbetsgivarens skyldigheter inom arbetsmiljöområdet. Arbetsmiljöverket, AMV, skriver i sin vägledning för systematiskt arbetsmiljöarbete enligt förordningen (till arbetsmiljölagen) AFS 2001:1 att:

”Ett förebyggande arbetsmiljöarbete leder till en bra arbetsmiljö som gynnar alla. Det är angeläget både för arbetsgivare och arbetstagare, men också för hela samhället. Alla på arbetsplatsen måste medverka för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö och minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetet.

Arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön och ska se till att arbetsmiljöarbetet ingår naturligt i verksamheten. Det mesta som görs på arbetsplatsen har betydelse för arbetsmiljön.”

Vidare framhålls bl a att:

”Chefen har ett ansvar för att se till att arbetsmiljöarbetet sköts på ett sätt så att intentionen i arbetsmiljölagen uppfylls, vilket innebär att:

- ingen ska behöva bli sjuk eller komma till skada på grund av sitt arbete
- uppnå en bra arbetsmiljö på arbetsplatsen.

Strävan är att arbetsmiljön ska ge ett positivt utbyte i form av ett rikt arbetsinnehåll, arbetstillfredsställelse, gemenskap och personlig utveckling.”

AMV lyfter fram följande delar som grundstenar i arbetsmiljöarbetet:

”Ett systematiskt arbetsmiljöarbete ger möjlighet att upptäcka risker innan något hänt, till skillnad mot att enbart genomföra åtgärder efter en sjukdom, ett tillbud eller en olycka. Med hjälp av systematiken går det att upptäcka mer av det som är viktigt för medarbetarnas hälsa och det blir tydligt vilka åtgärder som hjälper.”

Systematiken i arbete handlar konkret om att:

- upptäcka risker i arbetet och åtgärda dem i tid
- förebygga olycksfall, sjukdom, stress och andra negativa följder av arbetet
- skapa goda arbetsförhållanden, vilket kan minska sjukskrivningarna
- öka trivsel och engagemang i arbetet
- få färre driftstörningar och uppnå en förbättrad kvalitet
- skapa större ordning och reda.”

Angående kopplingen mellan verksamheten i övrigt och arbetsmiljöarbetet framgår av AFS 2001:1 att arbetsmiljöarbete ska ingå i den *dagliga verksamheten*.

5. Granskningsiakttagelser

5.1. Styrande dokument räddningstjänst/LSO

5.1.1. Organisation och dimensionering

Räddningstjänstens organisation och bemanning utgörs förutom av heltidstyrkan i centrala Kiruna av deltidsbrandmän i centralorten, Svappavaara och Vittangi samt av brandvårn i Karesuando, Abisko, Lainio, Övre Soppero, Lannavaara och Kuttainen. Enligt utkastet till nytt handlingsprogram enligt LSO (version 2017-04-28) uppgår bemanningen totalt till 29 heltidsanställda, cirka 30 räddningspersonal i beredskap och cirka 110 med personal i räddningsvårn.

5.1.2. Handlingsprogram enligt LSO

Kiruna kommuns senast antagna handlingsprogram för "förebyggande verksamhet och räddningstjänst" är ursprungligen från 2006 och sedan reviderat 2010-10-07 av miljö- och byggnämnden samt fastställt av kommunfullmäktige 2010-12-20. Något handlingsprogram antaget för den nu gällande, eller för den senaste, mandatperioden finns således inte och kommunen lever därmed – vilket konstaterades redan i granskningen 2014/15 – inte upp till lagstiftarens krav att för varje mandatperiod anta handlingsprogram enligt kraven i LSO. Vi har tagit del av utkastet till nytt program av vilket det inledningsvis framgår att programmet ska omfatta verksamhet "som faller in under räddningstjänstens ansvar" enligt både § 3 och § 8 LSO. Det får därmed anses som ett sammanhållet handlingsprogram.

Av genomförda intervjuer framgår att det sedan hösten 2016 med hjälp av extern konsult har bedrivits ett arbete med att ta fram det nya handlingsprogrammet. Kommunens strategiska ledningsgrupp, SLG, fungerar som styrgrupp för arbetet. MoBn har inte direkt varit engagerad, men fått information om, arbetet. Från MoB-förvaltningen har förvaltningschefen medverkat i uppstarten av arbetet inklusive kravspecifikationen och beställningen av konsult medan räddningstjänsten hittills främst genom brandingenjörskompetens deltagit i själva framtagandet av utkastet till handlingsprogram. Inom räddningstjänsten har arbetet med hur handlingsprogrammet påverkar verksamheten, ev anpassningar och förändringar etc nyligen påbörjats i driftområdena. Detta kräver dock egentligen att den övergripande nivån finns färdigställd varför några större analyser eller åtgärder inte varit aktuella ännu.

Som underlag till handlingsprogrammet finns bl a den risk- och sårbarhetsanalys som genomfördes för kommunen 2015, antagen av Kf § 86 2015-09-14. Av denna framgår att bl a:

"Risk- och sårbarhetsanalysen skall omfatta organisationen Kiruna Kommun samt hela den kommunala ytan till följd av det geografiska områdesansvaret. Att ta fram en heltäckande risk- och sårbarhetsanalys för Kiruna kommun som helhet och för Kiruna kommun som organisation bedöms vara en process som hela tiden måste pågå. Risk- och sårbarhetsanalysen måste sedan kontinuerligt revideras årligen och processen måste ske på sådant sätt att den blir en normal rutin i kommunens alla verksamheter."

De risker som behandlas i arbetet uppfyller definitionen för en extraordinär händelse definierad i lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap:

‘... sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun...’ (SFS 2006:544)”

Vi noterar att den version av handlingsprogrammet som fanns tillgänglig vid denna gransknings genomförande (maj 2017) i huvudsak bestod av allmänna delar som beskriver kommunens uppdrag enligt LSO, räddningstjänstens roll, till delar kommunens organisation för räddningstjänst enligt LSO med MoBn som ansvarig nämnd. Däremot saknades i det relativt grova utkastet mål för t ex det förebyggande arbete och avseende operativa räddningsinsatser.

Enligt intervju är ambitionen att handlingsprogrammet i början av sommaren 2017 ska vara komplett och kunna sändas till Länsstyrelsen för samråd. Efter samrådsprocessen är ambitionen att det därefter ska kunna slutföras helt och hållet för ett antagande i fullmäktige under tidig höst 2017.

5.1.3. Interna styrdokument räddningstjänsten

Räddningstjänsten tar årligen fram en verksamhetsplan enligt samma struktur som gällde vid föregående granskning, varav de vi nu tagit del av avser 2016 respektive 2017. I verksamhetsplanen för 2017 ingår dels ”prioriterade verksamhetsmål” och dels en mängd mål och aktiviteter kopplade till följande områden:

- Övergripande
- Personal
- Räddningsinsats
- Förebyggande (inklusive riskanalys)
- Utbildning/övning

Verksamhetsplanen innehåller också en tidplan för när under året olika aktiviteter och uppgifter ska vara genomförda. Exempelvis att medarbetarsamtal ska genomföras i november respektive att budget- och verksamhetsplanering ska ske i oktober.

Utöver verksamhetsplanen finns också en relativt kortfattad tillsynsplan som dels omfattar tillsyn/förebyggande arbetet enligt LSO men också tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Den senaste tillsynsplan vi tagit del av avser 2017. Från denna kan bl a noteras att urvalet av tillsynsobjekt bl a ska baseras ”på riktlinjer från handlingsprogrammet för kommunens förebyggande verksamhet”. Något som i praktiken inte kunnat ske då aktuellt handlingsprogram saknas sedan flera år tillbaka. Urvalet, utöver regelbunden tillsyn enligt särskilda krav, har istället baserats på erfarenheter från tidigare tillsyner respektive räddningstjänstens urval av olika aktuella teman för respektive års tillsyner. För 2017 har temat omfattat tillsyn av utrymningsvägar i flerbostadshus.

Noteras kan också att planen bl a föreskriver att räddningstjänsten under 2017 ska göra en översyn av de tillsynsobjekt som finns i kommunen samt att tillsyner i glesbygder ska prioriteras.

I MoBn:s kombinerade kvalitets- och internkontrollplan för 2017 finns vidare följande kvalitetsparametrar avseende räddningstjänstverksamheten:

- antal utryckningar i centralorten respektive utanför densamma
- antal skarpa larm
- antal falska larm
- antal insatser som varar mer än en dag
- antal planerade tillsyner i centralorten respektive utanför densamma
- antal genomförda tillsyner i centralorten respektive utanför densamma
- antal genomförda utbildningar i egen organisation respektive mot externa
- aktörer i centralorten samt utanför densamma
- antal fakturerade insatser

5.2. Styrande dokument arbetsmiljö

Vid granskningen 2014/15 fanns inte något specifikt styrdokument inom arbetsmiljöområdet för räddningstjänsten utöver en PM som beskrev strukturen för möten och samverkan inklusive i vilka forum olika frågor ska hanteras. Detta PM har senare under 2015 utvecklats och förtydligats vad gäller arbetsmiljöansvar, gällande regelverk, hantering av arbetsmiljöfrågor etc.

Räddningstjänsten baserar i övrigt sitt systematiska arbetsmiljöarbete på riktlinjer och föreskrifter från AMV samt kommunens personalhandbok respektive miljö- och byggnämndens/-förvaltningens arbetsmiljödokument. Avseende det senare har en väsentlig utveckling skett sedan föregående granskningstillfälle. Exempelvis finns idag en riskanalys för verksamhet som lyder under MoBn daterad 151105 samt att nämndens internkontrollplan för 2017 innehåller sju kontrollmoment inom området arbetsmiljö. Inom räddningstjänsten finns avseende arbetsmiljöområdet även ett utförligt dokument med "Specifika uppgifter för vissa befattningar" (samtliga chefsfunktioner) med blanketter för att skriftligt ta emot respektive returnera arbetsmiljöuppgifter.

5.3. Kontrollmål

Baserat på kontrollmålen redogörs nedan för de iakttagelser vi gjort och vad som i övrigt framkommit i granskningen.

5.3.1. Styrning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet

Inledningsvis ska noteras att vår granskning, och inte minst genomförda intervjuer, tyder på att räddningstjänsten i Kiruna fortsatt den positiva utveckling vad gäller styrning och kontroll som vi fann redan vid vår granskning 2014/15.

De exempel på detta vi lyfte fram i förra granskningen (ett planerat och väl fungerande förebyggande arbetet med tillsyner, tydliggjord ledningsorganisation och chefsansvar liksom ledningssamverkan i länet och förbättrade system/rutiner för utlarmning) är fortsatt giltiga, och lyfts också fram av de intervjuade. Vad dock gäller löpande uppföljning under året avseende specifikt räddningstjänsten följs verksamhetsplanen upp två gånger per år internt inom räddningstjänsten. Verksamheten har sedan att återkomma till nämnden under året om det krävs förändringar i målnivå, budget eller något annat politiken kan påverka. Planens ses som en nedbrytning av nämndens mål och ambitioner utifrån budget och övriga förutsättningar. Nämnden har exempelvis varit tydlig med att tillsyn/förebyggande är viktigt liksom ställt sig positiv till medverkan i fjällräddningsinsatser där Polisens organisation kan vara ganska långsam.

Noteras ska också att sedan förra granskningstillfället har MoBn och dess förvaltning vidareutvecklat sin struktur för styrning och kontroll under löpande verksamhetsår. Liksom tidigare sker den mest omfattande rapporteringen i samband med delårsrapport och årsredovisning. På förvaltningsnivå sammanställs kvartalsrapporter utifrån det systematiska kvalitetsarbetet inom samtliga avdelningar på förvaltningen inklusive uppföljning av överenskomna kvalitetsparametrar. Förvaltningschefen sammanställer underlagen från avdelningarna och tar upp denna sammanställning i sin ledningsgrupp för ett "kollegialt lärande". Sedan redovisas sammanställningen inklusive resultatet av ledningsgruppens behandling för nämnden.

Nämnden tar i sin tur alltid ställning till innehållet i rapporteringen även om detta oftast innebär att MoBn med godkännande lägger rapporteringen till handlingarna. Av intervjuerna framgår att nämnden efter förslag från förvaltningschefen har fastlagt dessa rapporteringsrutiner, och även uttryckt sitt gillande med såväl hur rutinerna fungerar som informationsinnehållet i kvartalsrapporterna. Utöver detta lyfts fram att nämnden erhåller en hel del information via den stående punkten på dagordningen *Förvaltningschefen rapporterar* där även avdelningscheferna (t ex räddningschefen) regelbundet medverkar. Innehållet i dessa informationer protokollförs dock inte. Inom ramen för denna punkt ges också utrymme för diskussion medan nämnden i övrigt strikt arbetar med beslut utifrån myndighetsrollen (och ev diskussioner får ske i beredningsskedet) enligt nämndens ordförande.

Handlingsprogrammet enligt LSO är ett kommunövergripande dokument som inte enbart ska behandla kommunens förmåga inom räddningstjänstområdet. Avsaknaden av ett aktuellt program innebär att det inte kan ses som ett aktivt styrdokument för räddningstjänsten. I genomförda intervjuer framhålls dock att detta i praktiken har mindre betydelse för räddningstjänstverksamheten i Kiruna, vilken de intervjuade menar ligger långt framme i länet och i landet vad gäller organisation och kompetens, modernt arbetssätt, samverkan, korta insatstider m m. Det program som är under utarbetande anses därmed av de intervjuade mer bli en bekräftelse på ett redan etablerat och väl fungerande arbetssätt än ett styrdokument för fortsatt utveckling. Den personalgrupp vi intervjuat menar också att i den dagliga verksamheten påverkas man inte av att aktuellt handlingsprogram saknas men däremot uppges det märkas av i den regionala samverkan i länet.

5.3.2. *Uppföljning och det systematiska arbetsmiljöarbetet*

I kommunen är det på övergripande nivå tydliggjort att kommunstyrelsen som anställningsmyndighet har allt formellt ansvar medan arbetsuppgifter, befogenheter och resurser är fördelade ut i verksamheterna. Även inom räddningstjänsten är det klarlagt, och ytterligare tydliggjort sedan förra granskningstillfället, vilka skyldigheter och befogenheter respektive chef har inom arbetsmiljöarbetet. Räddningstjänsten har en lång tradition att jobba med säkerhet och förebygga riskmoment vilket uppges bidra till en hög medvetenhet i arbetsmiljöhänseende. För personalen är det tydligt att man ska prata med närmaste chef först i arbetsmiljöfrågor, d v s insatsledaren, och därefter med huvudskyddsombudet.

Räddningstjänstens löpande arbetsmiljöarbete dokumenteras i första hand vid de sk onsdagsmötena där arbetsmiljö alltid finns med på dagordningen. Även på de möten som insatscheferna i organisationen regelbundet har ingår alltid arbetsmiljöfrågor. I miljö- och byggförvaltningens ledningsgrupp är arbetsmiljöfrågor också ofta förekommande. Vidare finns skyddskommitté för MoB-förvaltningen och skyddsronder genomförs ungefär en gång/år inom dess avdelningar. Inom räddningstjänsten har under 2016 fokus legat på deltidsstationerna där samtliga fått skyddsronder. Angående skyddsronderna upplevs de, av både ledning och personal, fungera bättre nu och ge mer effekt i form av åtgärder tack vare att KBAB som fastighetsägare medverkar aktivt.

När det gäller riskbedömningar har riskanalyser gjorts som all personal medverkat i och särskilt dokument finns, enligt intervju, upprättat. Vidare görs alltid riskbedömningar under pågående räddningstjänstinsatser, vilket den personal vi intervjuat upplever fungerar väl även om det p g a arbetets skiftande karaktär är svårt att förutse alla riskmoment. Vad gäller större förändringar som kräver mer omfattande konsekvens- och riskanalyser har detta inte varit aktuellt de senaste åren. Nu förs dock diskussioner om att införa vad som kallas för "liten snabb enhet" för vissa typer av insatser. Detta uppges bli en kräva att ledningsnivån tänker lika och nyttjar resurser likartat. Ännu har diskussionerna inte kommit så långt att någon risk- och konsekvensanalys gjorts. På styrkenivå förs dock diskussioner om eventuella konsekvenser och hur olika situationer ska hanteras, exempelvis vad det innebär när vikarier kommer in.

Några särskilda handlingsplaner för arbetsmiljöförbättrande åtgärder har inte ansetts nödvändiga utan de åtgärder som krävs har kunnat vidtas omgående och inom befintliga resurser. Särskilt gäller detta den fysiska arbetsmiljön. Det upplevs inte, vare sig av personal eller ledning finnas ekonomiska hinder för att omgående vidta arbetsmiljöåtgärder. Flertalet av de åtgärder som krävs är av mindre omfattning och ofta kopplade till organisatoriska rutiner och justeringar.

Underlag i form av mallar och checklistor finns avseende tillbudsrapportering liksom att en riskanalysmall tagits fram i samverkan med personalen. Vidare görs skadeanmälan när någon skadats i arbetet – vanligast är idrottsskador. Tillbud rapporteras inte direkt till nämnden utan till skyddskommittén.

I granskningen framkommer överlag bilden av att tillbud rapporteras i tillräcklig grad även om det inte finns särskild uppföljning eller dokumentation som styrker detta. Samtidigt finns viss otydlighet när det gäller vad som ska betraktas/definieras som ett tillbud. Förvaltningschefen framhåller att ambitionen har varit att finna gemensamma definitioner som genomsyrar verksamheten och att hellre lämna någon fler tillbudsrapport än att låta bli att rapportera.

I samband med den förra granskningen framkom att ett arbete hade satts igång angående den psykosociala arbetsmiljön. Detta föranlett av ett chefsbyte i samband med lönerörelsen och en striktare tillämpning av individuell lönesättning. Lönerrevisionen ledde till mycket missnöje och kritik i arbetsmiljöenkäten som hanterades bl a genom att ett gemensamt dokument med lönekriterier togs fram av ledning och personal inför kommande års lönerrevisioner.

I vår uppföljande granskning kan nu konstateras att delar av detta missnöje lever kvar såtillvida att en mindre del av personalgruppen fortfarande upplever att lönesystemet är orättvist och påverkar deras trivsel på arbetsplatsen. Överlag har dock läget avseende den psykosociala arbetsmiljön förbättrats väsentligt jämfört med 2014/15, vilket inte minst den intervjuade personalgruppen ger uttryck för.

Medarbetarsamtal ska enligt personalhandboken hållas årligen med alla medarbetare. Under 2014/15 hade dock medarbetarsamtal endast hållits med befälen. Orsaken till detta uppgavs vara den infekterade stämning som rådde kopplad till lönerrevisionen. Nu finns fungerande rutiner för årliga medarbetarsamtal för de heltidsanställda medan deltidspersonalens synpunkter fångas in via arbetsplatsträff som hålls cirka en gång per år på varje ort.

I övrigt framhåller den intervjuade personalgruppen att de rotationer av personer i skiftlagen som skett sedan förra granskningstillfället har varit positiv för trivseln och arbetsmiljön. Räddningstjänsten i Kiruna uppges idag vara en "ganska normal arbetsplats", trivseln har förbättrats, ny personal har gett nya influenser och andra erfarenheter.